

**МЕЖДУНАРОДНО ОБЩЕСТВО ЗА ПРИЛОЖЕН ШАХМАТ,
ЦЕНТРАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ – МАНХАЙМ, ГЕРМАНИЯ
НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „В. ЛЕВСКИ” – БЪЛГАРИЯ**

Втора международна научна конференция

БИО-ПСИХО-СОЦИАЛНИ ПРИЛОЖЕНИЯ НА ШАХМАТНАТА ИГРА

*Конференцията е посветена на 5-годишнината от създаването на
Международното общество за приложен шах*

РЕЗЮМЕТА

ШАХ ЗА АФРИКА

Д-р Анита Щангл

ФИДЕ майстор, главен изпълнителен директор на MedienLB, Щарнберг, Германия
Електронна поща: anita.stangl@medienlb.de

**ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ШАХА В ПРОФЕСИОНАЛНИЯ КОУЧИНГ И В
СОЦИАЛНИТЕ ПРОЕКТИ**

Стефан Киндерман

гросмайстор; изпълнителен директор на Шахматна академия в Мюнхен, председател на
Шахматна фондация – Мюнхен, Германия
E-mail: info@mucschach.de

**КАКВО МОГАТ ДА НИ КАЖАТ ПСИХОЛОГИЧЕСКИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА
ЕКСПЕРТИ ПО ШАХ ЗА ПРЕПОДАВАНЕТО И ОБУЧЕНИЕТО ПО ШАХ?**

Проф. Фернан Гобет

Научен сътрудник в Лондонското училище по икономика и политически науки, Обединеното
кралство
E-mail: F.Gobet@lse.ac.uk

Множество книги предоставят съвети за това как да напредвате в шахмата, от начинаещ през
аматьор до експерт и повече. Тази литература обаче се състои от компилация от принципи

и еврестики, които са били преподавани през годините без критична оценка. Рядкост са книгите или видеоклиповете, които се основават на научни принципи. В тази лекция първо ще прегледам някои от ключовите констатации в изследванията на шаха (напр. ограниченият капацитет на вниманието и краткосрочната памет, важната роля на специфичните за домейна перцептивни парчета и факта, че търсенето е силно избирателно) и теории, които ги обясняват. След това ще покажа как е възможно да се разработят принципи на преподаване въз основа на тези открития и теории, както и други открития в когнитивната психология, и ще дам някои примери. Ще обсъдя и степента, до която подобни принципи могат да се използват за разработване на по-ефективни методи за обучение на високи нива на умения. И накрая, ще спекулирам дали подобни методи могат да се използват извън шаха.

ШАХЪТ И ЧОВЕШКИЯТ МОЗЪК

Проф. Мерим Билалич

ФИДЕ майстор; професор в университета Нортумбрия, Великобритания
E-mail: merim.bilalic@northumbria.ac.uk

ШАХ - АНАЛОГИЯ ПРИ ВЗЕМАНЕТО НА РЕШЕНИЯ: ПОМАГА ЛИ ИГРАТА НА ШАХ ПРИ ЛЕЧЕНИЕТО НА МНОЖЕСТВЕНА СКЛЕРОЗА?

Проф. д-р Тялф Цимсен

Професор в Дрезденския университет, Германия
E-mail: Tjalf.Ziemssen@ukdd.de

ШАХМАТ: КАК ДА УЛАВЯМЕ НАСТРОЕНИЕТО И ЕМОЦИИТЕ

Дейвид Лада

Главен директор по маркетинг и комуникации на FIDE
E-mail: david.llada@fide.com

Дейвид Лада (Испания, 1978) е шахматен промоутър, който е играл различни роли в шаха като журналист, организатор и автор. През последните четири години той е работил за FIDE като главен директор по маркетинг и комуникации. Въпреки това сред феновете на шаха той е широко известен с работата си като фотограф, като е заснел много емблематични изображения на шахматисти. По време на своето изложение Дейвид ще сподели с нас някои от своите снимки и ще разкаже историите зад тях. Той също така ще обясни какво го е подтикнало да използва фотографията за популяризиране на играта, как подхожда към фотографията, за да улови емоциите, които изпитват шахматистите, и какви стилистични и технически съображения прилага във фотографската си работа.”

МЕТОДЪТ „КОГНИТИВНО ОБУЧЕНИЕ ЧРЕЗ ШАХ“ И РАЗВИТИЕ В ПРИЛОЖЕНИЕТО GYMCHES

Хуан Антонио Монтеро, Асиер Руфино

Хуан Антонио Монтеро - психолог, изобретател на метода „Когнитивно обучение чрез шах“; председател на шахматен клуб „Магия“, Испания; Член на МОПШ

E-mail: presidente@chessmagic.net

Асие Руфино - ФИДЕ майстор, професор в университета Деусто, Испания; съосновател на метода „Когнитивно обучение чрез шах“

E-mail: asier.rufino@tecnalia.com

Към 2010 г. Club Magic Extremadura, Испания, с важна кариера в шаха (няколко титли в Испания, една европейска титла) решава да направи крачка напред в шаха. Клубът започва да предоставя уроци по шах за социални цели (социално включване) в затвора, в център за малолетни правонарушители, за бездомни хора и за терапевтични цели в центрове за зависими, за възрастни хора с цел поддържане на ума им във форма, дори и с Даун синдром, увреждане или мозъчно-съдов инцидент.

Традиционният метод на преподаване на шах не работи задоволително с този подход и постепенно екипът, ръководен от психолога Хуан Антонио Монтеро, създава и тества с различни потребители методология за когнитивна стимулация, базирана на шах, която постига резултати в смисъл на придържане към класовете, продължаващо лично възприемане на много от тях въз основа на когнитивни подобрения (особено памет) и някои окуражаващи резултати чрез основни изследвания, които позволяват да се направи хипотеза за пригодността на тази методология за тези групи.

През 2016 г. Монтеро патентова системата, наречена ЕСАМ Method, под формата на истинска система за когнитивно обучение (и рехабилитация) чрез шах. До 2019 г. повече от триста души в испанския регион Естремадура, нуждаещи се от терапевтични грижи (зависими, възрастни без увреждания и с когнитивни увреждания, ранни стадии на Алцхаймер, синдром на Даун, тежки психични разстройства, синдром на Паркинсон, след мозъчно-съдов инцидент) са приемали участие в тези програми. В същото време професионалисти от Испания и Латинска Америка започват да използват тази система благодарение на онлайн курсове за обучение и конференции, организирани от Монтеро и неговия екип. В същото време д-р Сабине Фолщед-Клайн започва да изследва групи от пристрастени хора, използвайки този метод.

Пандемията прекъсна класовете и изследванията, но вместо това позволи на метода ЕСАМ да финансира приложението Gymchess, с намесата на журналиста и комуникатор Leontxo García, предприемача и експерта по стартиране, Asier Rufino, в сътрудничество с Монтеро. Той беше представен в международен план в испанския павилион на Международното изложение в Дубай през декември 2021 г., което усъвършенства и разширява метода ЕСАМ, който съдържа повече от 500 батерии от когнитивни упражнения и чиято цел е да тренира ума и да забави стареенето на мозъка.

ШАХЪТ КАТО ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНТЕРВЕНЦИЯ ПРИ РАЗСТРОЙСТВА, СВЪРЗАНИ С УПОТРЕБАТА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

Проф. д-р Сабине Фолщед-Клайн

Ръководител на изследователска група по невроизобразяване на пристрастяващото поведение, Централен институт по психично здраве, Медицински факултет Манхайм/

Хайделбергски университет, Манхайм, Германия
E-mail: s.vollstaedt-klein@zi-mannheim.de

Основна идея

Добре известно е, че когнитивното увреждане при разстройствата на употребата на вещества (SUD) улеснява случаите на рецидив. Лечението за когнитивна корекция (CRT) за психични разстройства има за цел да подобри когнитивното функциониране като цяло, но в допълнение се предлага да подобри резултата от лечението. В две текущи проучвания за разстройство при употреба на алкохол (AUD) и разстройство при употреба на тютюн (TUD), ние използваме базирана на шах CRT програма (CB-CRT), която използва играта на шах като инструмент за прилагане на ефикасна CRT. Проучванията имат за цел да проучат ефектите на CB-CRT като допълнителна терапия, включително изследване на основните невробиологични механизми.

Методи

Индивиди с AUD или TUD на възраст между 18 и 65 години участват в рандомизирано, контролирано клинично изпитване с функционален магнитен резонанс (fMRI). Контролните групи получават лечение както обикновено. Групите с добавка към терапията получават 6-седмичен CB-CRT като добавка към терапията. Задачите на fMRI и неврокогнитивните тестове от автоматизираната батерия за невропсихологични тестове на Кеймбридж (CANTAB) се прилагат преди и след това. Всички индивиди ще бъдат проследявани ежемесечно в продължение на три месеца, за да се оцени потенциален рецидив.

Резултати

Предварителните неврокогнитивни данни при пушачи показват, че когнитивният контрол се е подобрил след лечението, особено с по-силни ефекти в групата, получаваща CB-CRT върху мерките за компулсивност. По отношение на резултата от лечението, нашите данни предполагат благоприятен ефект на CB-CRT, показан чрез значително по-голямо увеличение на дните на въздържание в сравнение със стандартното лечение.

Изводи

В обобщение, нашите предварителни резултати предполагат, че CB-CRT изглежда има цялостен положителен ефект върху краткотрайното въздържание като допълнителна терапия при лечение на SUD. Основният механизъм може да бъде подобрене в кортикалния контрол и вземане на решения, което е свързано с подобрене в отразяващата система. CB-CRT е рентабилна, лесна за използване добавка за лечение, която пациентите могат да продължат да използват дори след изписване.

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ШАХМАТНАТА ИГРА В СОЦИАЛНА РАБОТА С ПСИХИАТРИЧНИ ПАЦИЕНТИ

Дмитрий Комаров

Международен гротмайстор; Киевски дневен център за медицинска и социална рехабилитация

E-mail: gmkomarov@i.ua

ИНДИВИДУАЛНО КОНСУЛТИРАНЕ ПО ШАХМАТНИЯ МОДЕЛ В КСУ „ЧОВЕКОЛЮБИЕ”

Надежда Кузерманова, Анна Тилова

Надежда Кузерманова – психолог, управител на сдружение „Човеколюбие” - Пазарджик, България; секретар на МОПШ

E-mail: nadia@chovekolubie.org

Анна Тилова – социален работник в Комплекс за социални услуги „Човеколюбие” – Пазарджик, България

E-mail: pr@chovekolubie.org

Това научно съобщение представя данни за използване на шахматния модел за нуждите на индивидуалното консултиране в социалната работа. Оценена е приложимостта на изработеното Ръководство за индивидуално консултиране по шахматния модел и са очертани теми за предстоящи изследвания по темата.

Ключови думи: индивидуално консултиране, шахматен модел.

НА КАКВО МОЖЕ ШАХЪТ ДА НАУЧИ ДЕЦАТА ЗА ЦЯЛ ЖИВОТ?

Д-р Радислав Атанасов

Главен асистент в Националната спортна академия, България; старши треньор на ФИДЕ; Международен арбитър на ФИДЕ; председател на УС на МОПШ

E-mail: baschradi@abv.bg

ШАХМАТНА ТЕРАПИЯ ЗА ДЕЦА В УЧИЛИЩЕ

Йоанна Сбронъец

Треньор по шах, училищен психолог, Отава - Полша

E-mail: szachoterapia@gmail.com

Имам магистърска степен по психология и съм треньор по шах. Вече девет години се опитвам да използвам потенциала на играта шах, за да подкрепя развитието на децата и юношите в Полша.

За мен шахът е преди всичко мост, който ме води към вътрешния свят на децата, с които работя. Като психолог виждам, че основната ми задача е да развия естествения потенциал на всяко дете, за което се грижа. Но първо трябва да опозная детето. Поставянето на шахматна дъска започвам наравно с детето. Шахматната дъска е мостът между мен от една страна и детето от друга. Най-голямото предизвикателство е да опознаете вътрешния свят на детето, въображението, страховете, а също и потенциала да мечтае. Само такава близост с детето ми дава право да се опитвам да го възпитавам и да го уча на нови поведения. Това е същността на шахматната терапия.

Сядайки на шахматната дъска, най-вече съм любопитна. Опитвам се да играя на моята половина от дъската възможно най-пасивно. Отварям позицията си точно толкова, колкото да мога да създавам различни възможности на дъската, например да мога да дам шах в даден момент. Забелязах, че нападението срещу царя се приема от децата буквално като нападение срещу тях. Предизвиква стрес и спешна нужда да се излезе от тази неудобна ситуация.

Стремейки се към шах, се опитвам да дам възможност на детето да може да избира от трите възможни защиты: да вземе заплашващата фигура, да избяга и да се прикрие от заплахата. Изборът на детето ми дава възможност да започна разговор, питайки за причините за избора му. Този избор никога не се основава на шахматно ноу-хау, защото много често работя върху защитни стратегии срещу шах и се опитвам да ги свържа с реалното поведение на детето. Обикновено децата трудно се намесват, което тълкувам, че не са свикнали да търсят помощ. С помощта на шах терапията работя с деца и възрастни с различни емоционални разстройства, включително ADHD, Аспергер и аутизъм. Знам, че шахът не е рецептата за всеки, но може да даде на много хора шанс за положителна промяна по приятен начин.

УМЕНИЯ ЗА МИСЛЕНЕ И УЧЕНЕ В НАЧАЛНОТО УЧИЛИЩЕ

Луис Бласко де ла Круз

Комисия на ФИДЕ „Шах в образованието“

E-mail: edu.web@fide.com